

Цетиње, 30. новембра

На политичком небу никако да се разведри. Густе се облаци купе, сударају, витлају и бацају из себе силне варнице, који сваког тренутка пријете да из заглушене тунџаве не грмне гром и не запали све.

Трзавицама никада краја. Тако у Европи, па тако и у Африци и у Азији. Мароканско питање још није скинуто с дневног реда, а нарочито пошљедице његове нијесу мимоишле са чашом пуне грчине. У Триполису и Ђиренаници још се пролијева крв. У Персији тек што није потекла. У Кини бјесни силна револуција, која је сада захватила и Монголију. У Португалу грађански рат једнако је на дневном реду, па свакако да та грка чаша неће да мимоиђе и њену сусјетку Шпанију. Већ о другим политичким догађајима и да не говоримо.

Као што се види, политичка атмосфера је пуна експлозива и није никакво изненађење када би све у једно праснуло. Само једне искра и пожар је неизбежан. Критичније ситуације скоро није било.

Па и поред свега тога што политичка међународна ситуација није скоро овако рђаво стојала, опет нема дана а да не избије по који велики политички догађај или питање на површину. Све би се рекло што је општа опасност ближе, да су духови све више узбуђенији, нервознији и одлучнији. Као веле, кад се задимило, нека се пуши!

У томе густом и испреплетеном сплету, замршених великих политичких питања и судбоносних догађаја сада на површину избија и питање о Дарданелима. Кажу да га је покренула Русија, за коју јављају да је од Турске тражила да отвори Босфор и Дарданеле ратним бродовима страних држава. Ова вијест није још потврђена, али страни листови категорички тврде, да је руска нота по тој ствари Турској већ упућена. Шта све садржи ова нота и за чим иде, није познато. Исто тако не зна се ни то, да ли је то Русија учинила на своју руку или у договору с киме. Главни је само то, ако се смије вјеровати тврђењу стране штампе, да је то питање покренуто.

У први мах покретање овог питања од стране Русије изгледа да је то пренагљен корак, али кад се уђе у суштину његову видјеће се, да оно има и својих оправданих разлога а особито с обзиром на пошљедње догађаје.

Дарданелско питање дубоко зајмљиво у интересе Русије. За њу је то животна питање. Зато га је она и раније покретала, али безуспјешно, јер је наишла на јак отпор нарочито код оних с којима није стојала у добрим односима. Сада су прилике много повољније по њу, јер стоји у пријатељским

односима баш с онима који у овом питању воде пресудну ријеч.

И код таквог стања ствари не може се ни замислити, ако већ таква одлука Русије постоји, да о томе нема пристанак Енглеске и Француске. Значи, да је за то придобила и једну и другу и онда је сасвијем разумљиво што постоји оправдана нада, да ће се Турска повinovати овоме захтјеву и дозволити ратним бродовима слободан пролаз кроз Дарданеле, чиме би Русија веома много добила и ставила у акцију до сада пасивну своју црноморску флоту, која би одмах последице тога постала уз енглеску флоту одлучан фактор у Средоземном Мору.

Што је у овој ствари најзначајније и за нас најглавније то је, што би тиме руски утицај на Балкану знатно порастао и био много пресуднији него да сада што је.

И само то, па је довољно да пожелимо да се од ријечи пређе на дјело.

Цетиње, 30. новембра

У бечком парламенту изјавио се председник Силвестер, да су стигли два телеграма о догађајима у Персији — један од персиске колоније у Цариграду, а други из Техерана. У телеграмима се улаже протест против акције Русије у Персији.

Из Беча јављају, да је руски отпор око споразума између владе и опозиције још изостао. Рачни програм ујерекот сабора није се могао утврдити, јер влада није могла пријети на захтјеве опозиције.

Персиска влада упутила је руском цару телеграм, у коме апелује на његову доброту и моли, да очува Персију од похишениа. На крају ове молбе персиска влада је изразила жељу, да се персиско руски сукоб преда изабраном хашимском суду.

Биржевнија Вједомости и Јутро Русији јављају да ће руски министар спољних послова, Сасовов, који се сада бави у Паризу, кренути у важну политичку мисију у Лондон. Тиче се дарданелског питања и заузећа Персије.

Из Пекина јављају, да је у Монголији бунула буна. Бунтовници су поубијали све кинеске чиновнике и листови се дигли на оружје.

Аустриска влада у парламенту

— У аустријском парламенту све више замије —

Како кога дана стање аустријске владе у парламенту све је горе. И сад је опет јако уздрмано.

Аустријски парламенат у томе је вјерно огледало стања у цијелој монархији.

Док је за неко вријеме било наде, да ће се прилике у аустријском парламенту побољшати, сада се опет јавља, да су се прилике погоршале. Већ се данас може сигурно тврдити, да парламент неће моћи да рјешити ништа више него законски предлог о буџетском провизорнију, о зајму, и избор за аустријску делегацију. Законски предлози о уређењу чиновничких прихода, о санирању државних финансија, о локалним жељезницама и водоградњама једино ће се изнијети пред парламенат.

Уза све то министар председник гроф Штирг врло је одважан човек. Док се његови предшастници барон Бек и барон Бинерт нијесу усудили да изнесу законску основу о локалним жељезницама и водоградњама, докле гроф Штирг не само зато да се одважава, већ хоће да протура поврх тога још и законску основу о санирању државних финансија. А то није лажа. Аустријске државне финансије, ако и нијесу лоше, а оно нијесу сјајне. Између државних дохода и инвестиција нема разлике. Аустријске владе за вољу какве странке или ефемерне ситуације, обећавају издати ове или оне велике своте, а да за то

немају још праве слике од куда ће се узети новац. Тако и сада. Законска основа о водоградњама вотирана је већ год. 1901. и новац за њих је вотиран, пу водоградње нијесу се градили, а новац није на својему мјесту.

Да се пак мора на већи дио од тога водоградњинског програма т. ј. галичке водоградње испуњити, то нема сумње, јер иначе пољачки клуб излази из владине већине. А за те водоградње треба новца. Влада намјерава узети конкурентни предужај уз 5.5 по сто камата, говори се и о срећковном зајму итд. тако, да се очито види, да влада мора да учини управо неке нужне новчане трансакције, ако хоће да добави новаца.

Све ово не може да добро дјелује на финансијно стање државе, све ако је часком и поможено несташници новца. За то се и држи, да ће владина законска основа о санирању државних финансија у засједану послати нове године највише напредне опреке, тим више, што је то санирање учињено ad hoc једне политичке ситуације, а не у интересу државних економских потреба. Поименице од стране Чеха и од стране социјалних демократа а и од стране Јужних Словена очекује се велики отпор против ове законске основе.

Министар председник гроф Штирг поврх тога имаће последице новог љета још и других неприлика, као што је законска основа о војној реформи и социјалном осигурању. Како ће се министар председник из те ситуације извући, то се за сада не може казати, али се држи, да ће ситуацију снасти ипак једна реконструкција кабинета.

Прашка „Унион“ јавља, да се у одлучном парламентарним круговима одлучило провести што прије реформу пословника. Одбор за реформу пословника наставиће своје сједнице. У њима ће се најприје претресати питање хоће ли се у великој дворани парламента подигнути говорничка трибуна. Већина је заступника у томе одбору за овај предлог. Надаље се мисли на то, да влада одговори на све интерпелације као у енглеском парламенту. Само с тиме би сица слобода говора и обрађеноје предлога, интерпелација и упита отпала. Као у енглеском парламенту, интерпелација би се ограничила морално само на највиши садржај своје интерпелације, а влади би се дало право — опет као у енглеском парламенту — одговорити са „да“ или са „не“, или опет такођер врло кратко садржаним говором. На ово питање пристала би влада, али неће на то пристати чланови појединих странака, јер је интерпелационо средство једно од најуспјешнијих средстава у парламенту. Што се тиче питања наушаловања заступничких дневница, то се оно још није кренуло ни од које стране. Предлаже се, да се као у енглеском и у њемачком парламенту издавају сведочење о присутности, које би се онада хонорирале са више од К 20.

Политички гласови

Како се савезници воле

Каква љубав влада у тројном савезу види се из овог излагања што га у листовима прочитасмо:

Италија и Аустрија су политички савезници, али се зато мрзе, и гдегод могу, накости једна другој. Кад се Италија заплела у рат са Турском због Триполиса, Аустрија је послала своје чете на талијанску границу, да и тиме посвједочи своју велику љубав према Италији. Кад је између Њемачке и Француске избио сукоб због Марока, онда су они из Беча поручили преко листа „Ди Информацион“ да неће жртвовати ниједног војника за њемачке пустиловине у Мароку. Послије постигнутог споразума између Њемачке и Француске писао је тај полузванични лист, који има везе са бечким дворским круговима, да они у Берлину добро одсада пазе и да не траже више сугреба. Пораз у битану Марока нека их научи памети. Ових дана пишу опет берлински листови, да ће морати да одступе енглески министар спољних послова Греј због тога, што је Њемачкој непријетно ратом. На то опет надовезује „Ди Информацион“, да ће енглеску владу у том питању помагати и опозиција, а завршује своје излагање: „Ако когод мисли, да

ће енглеско министарство пасти због тога, што у Њемачкој није омињено, тај ће се брзо увјерити, да је био у заблуди“. Поводом изјаве турског војног министра, Махмуд Шефкет паше, да је он за приближење Енглеској, коју је изјаву парламент једнодушно одобрио, „Ди Информацион“ напада грофа Ерентала, што слично иде за Њемачком, због чега је Аустро-Угарска у Турској омирнута. Све то бива стога, што се ставила под берлинско турскоство. Докле ће Аустрија да се налази у присилку њемачког сунца, пита тај лист. Због тога не смије ниједан Турчин да изјави, да је за приближење с Аустро-Угарском, а кад би гроф Ерентал водио другу политику, не би тако било. Али „Ди Информацион“ заборавља, да је Њемачка приликом анексије Босне и Херцеговине исто тако помагала Аустрију, као сада Италију, те да Турци нијесу заборавили анексију, а знају и то, да Беч хоће да продор до Солуна.

Како се чланови тројног савеза воле, види се по овом писању листа „Ди Информацион“. Онима у Бечу било је право, кад је Италија помагала анексију, а они би сада да помажу Турску против Италије! Али ни то не би помогло, да они у Цариграду одсада вјерују Бечу, јер знају, какви су бечки планови. „Информацион“ је плашио Турке због приближења Енглеској, јер ће више изгубити, него што јој је отео тројни савез. Али жежен кашу хлади — поручују они из Цариграда.

Тако је то!

— Побједнику се увијек даје право —

Готово и неопажено прошло је нешто, преко чега се није ни могло ни смјело тако олако проћи, а нарочито на шта се није могао тако лако благослов изручити. Али, ето, и то је било!

Можда је ко слабо и занавео, да су монархије Аустро-Угарска, Њемачка, Русија, Италија и Шпанолска признале правни опстанак португалске републике. Још се није утишала узрујаност у маломе Португалу; још дркћу за свој опстанак револуционари, који су се крвавим рукама дограбили власти; још су непрестано у ратној припреми револуционарне чете, да угуше устанак, што пријети револуционарном режиму. Пуле су тамнице незадовољних Португалаца, и на граници се куле оружане чете, да провале у земљу и да је ослободе од револуционарних тирана.

И у том часу се јављају монархије шиле Европе, на шаљу своје дипломате револуционарне диктатору у Лисажону, да тамо изјаве: Европа признаје „републику“ португалску и ступа с њоме у дипломатске односе. Европа прима на знање чин и плод оружане револуције, она признаје садашњем терористичком режиму право на опстанак и она прелази шутке преко свих „немихких појава“ у недавној прошлости.

Тако изгледа међународни „морал“ у пракси. Када се догоди атентат на окупљену главу, или када револуционари протјерају владара из земље — европски монарси се згражају и забринуту опипавају своје властито пријестоло, да ли је стало на чврстим ногама. Кад завлада у сусједној земљи улична страховлада, па се пролијева људска крв у потоцима, пали се љачка и руши — у другим се земљама предузимају мјере сигурности, да се заштити граница и да се запријече сличне страхоте у властитој земљи. А када прође прва олуја, и када су улични разбојници примили сву власт у руке и земљу на свој начин уредили и умирли — онда се заборављају сви злочини, убиства, отимачине и неправде, — рачуна се с готовом чинишенином. Владари пошљају тамо своје дипломатске заступнике, да се поклоне побједницима и да свечано признају успјех и плод револуције. Све је опет у реду и међународни односи постају опет нормални.

Овако је ето било с Португалом. На брзо ће се исто десити у Шпанолској. За тим долази на ред друга. И тако даље.

Ако се никада нијесмо слагали са писањем социјалистичке штампе, овај пут признајемо, да је главно гласило аустријске њемачке социјалне демократије, „Arbeiter Zeitung“ писало са свим исправно, када је из горњег поступка европских монархија изводио своје консеквенце. Чла-

нак социјалистичког органа тако је поучан, да га ето преносимо у преводу. Под насловом „Признана република“ пише тај лист:

„Заступници Аустро-Угарске, Немачке, Италије, Енглеске и Шпаније, обавијестили су лисабонску владу прије неколико дана, да ове силе признавају португалску републику. Овако се суходарно јавља из Лисабона, као да се то само по себи разумне; и ниједна од ових монархија, које сада долазе да признају младу републику, неће да ју подсети на то, да има република свој опстанак да захвали револуцији, те да је признање републике уједно такође признање преврата, који је у Португалу срушио монархију и основао републику: признање револуционарног народног преврата, који је краља протјерао, бааци династију са пријестола и успоставио слободну државу. Када смо ми прошле године писали: Живица португалска република! — били смо заплијењени и бечки земаљски суд изјавио је да наш чланак „погиче, бодри, и покуша завести на неморална и законом забрањена дјела те их настоји оправдати.“ „Неморално дјело“ бијаше револуција, „законом забрањено дјело“ бијаше подизање републике! И данас су се сложили заступници свих европских монархија, да ово неморално и законом забрањено дјело до његове крајње пошљедице нада све свечано признају!.. Када су Португалци тако непристојно заборавили на респект, што је дужан сваки поштени подложник да га има према оном „по милости бојжој“, те су свога господара и краља сасвим без страха експедирали преко границе, тада су били дакако сви моралисти и монархисти силно огорчени, и дрски револуционарци могли су чути из цијеле Европе, како су врло незахвално и неморално радили. Али пошто су Португалци имали моћ, да се „свога“ краља ослободе; пошто су имали снаге, да се одбране против покушаних монархистичких побуна; пошто су имали снаге да створе републику, настала је од неморалног „дјела“ наскоро народоуправна чињеница, и првобитно проклетство претворило се тецајем једне године у формално и владано признање. Стало је дакле, као што пример показује, до снаге; ако се има снаге, да се неваљали монарх протјера, онда буде то заслужно дјело, како бива на крају још и признањем награђено; ако се пак снаге не би имало, било би то дакако једно неуспјело подухеће, које би могло по импресарије зло испасти. Али снага одлучује; ако је она ту, биће република брзо примљена као оправдани члан, и „револуционарни смрад“, што се ње држи, престаје бити запреком и за монархисте. — Португал је мала земља, и њезина судбина неће много утицати на развитак свијета. Али, ако бијаше радостан приказ, када смо гледали, како Португалци у садашње вријеме монархистичког обожавања ступају на властисте ноге, није ништа мање весело легитимирање револуције, што га сада видимо у признавању републике. Јер сви видимо, да монархистичким владама, којима је започета револуција једна грозота, свршена револуција без сумње импонира, и да се могу сасвим добро снаћи са туђим републиканцима, макар би властисте велезиданике најбоље повјешати!.. Стога би било врло нераборито, кад се бисмо дали застрашити или омамити од монархистичког господства. То господство није

„по милости бојжој“, него је — питање снаге.“

Овако ето коментира „Arbeiter Zeitung“ признање португалске „републике“ са стране монархистичких држава. Има са свога становишта сасвим право, а чини се, да има право такође са становишта европских монархија. Конклузије социјалистичког органа су сасвим логичке и исправне; поступак европских држава оправдава их у цијелом опсегу.

Берлинска „Германиа“, гласило њемачког центрума, навјешта већ сада, да ће морати њемачки канцелар, односно државни секретар спољних послова у парламенту одговарати за овај несмотрени поступак њемачке дипломатије. Бечки „Waterland“ јавља такође, да ће бити о том „признању“ говора у аустријском делегацијама. Него оваке више мање академске расправе долазе обично post festum. Садашња дипломатија рачуна с чињеницама, — како је дошло до тих чињеница, да то она не пита.

Х. Д.

Ћирилица и латиница

— Борба у босанском сабору —

О сукобу, који је избио у сабору Босне и Херцеговине ради језичног питања, проговорили смо још одмах, чим је тај сукоб настао. Како је он још на дневном реду, то износимо шта о коме износи „Српска Рјеч“ како би се историја тога питања знала што боље.

Ништа за политичара или читаву политичку групу не може бити фаталније, вели „Српска Рјеч“, него кад не зна, шта хоће, и кад се неће да задовољи са оним, што може. Од како је настала криза о написанима наши католици се тако понашају, да се јасно види, да не знаду, што могу, и што је још горе, да ни сами не знаду, шта хоће. Мало која политичка ситуација показала је толико несталности код малог политичара, колико су је овога пута показали католици. Наприје су мислили, да ће се моћи обићи арапска слова, за тим су пристали на њих, а на пошљетку изјавили, да би они могли код својих савезника из Муслиманског Клуба устати, да се одрекну арапских слова, ако би Срби посредовали код посланика Клуба Муслиманског Народне Организације, да се и они одрекну. Кад се ово задње није догодило, изјавили су и католици, да су за арапска слова. Што се тиче табла на путовима, најприје су предložили, да се сва три писма употребљују у оном реду, у ком је број становника дотичне сеоске општине, а касније су и од тога одустали и тражили, да се самим сеоским општинама пренести да одреди, којим ће редом доћи писмена на таблама, предложили су, да се прелиминарно ријеша језично питање и кад су се Срби изјавили спремним да ријеше ово питање, ако се нађе споразум, они на пошљетку налазе да питање није још сазрело и да га не треба решавати. За питање написана на таблама били су такође из почетка да се ријеша а сада су за то, да се не само то, него и цијели закон о путовима скине с дневног реда. Занга оволико сметености мучно је икона политичка група показала, а није вјероватно ни да ће показати.

Како је било у главним моментима ове кризе, тако је било и у детаљима. Што се тиче језичног питања и с обзиром на назив језика и употребу писма показали су наши католици, да не знаду, шта хоће

се поћ спуштала, увијајући тамањ разјарени Океан и све појеснеде елементе.

Два човјека бјеху још остала, с рукама у шнаговима, са свијеним леђима на ударцима вјетра, вуњена кана бјеше им до очију намакнута и сакриваше уши. Бјеху то два старца нормандска рибара, са опанченим лицем и бодљикавом брадом, очи су им биле плаве, али су свијетле као у тице граблинице, то су биле очи мршара које није далеко на хоризонту и најмању чакву.

— Хајдемо, Јеремија, рече један, играћемо домина, ја плаћам.

Други се узгезао, ракија и игра су га привлачале, знао је да ће се опет опити, а жена му је остала сама у колиби.

— Рекао бих да си се опкладно да ме свако вече напијеш, одговори му. Мора да ти нешто доноси то што ти увијек плаћаш.

И смијао се мислећи на попијену ракију на рачун другог, смијао се задовољно као сваки Норманц осјећајући хар.

Матури га је још вукао за рукав.

— Хајде, Јеремија, вече је тамањ згодно да се мало трбух загрије. Бојиш се вазда жене?

— Синоћ нијесам могао да паћем врата прегурио сам се у олуку, гдје су ме једва извукли, подухранутог.

ни шта могу. Једно су несумњиво могли знати: да ни у питању назива језика ни употребе писма Срби никада неће допустити запостављања свога имена и ћирилице. Они то нијесу допустили ни онда, кад су потпуно сами били у Сабору, а још мање ће допустити данас. Они то, нека буде свако увјерен, неће допустити никад. И ако су господа пакташи одлучили, да ово питање баце на дневни ред, они су се морали задовољити са називом „српско-хрватски“ и барем равноправности ћирилице и латинице. То су господа из „Хрватске Заједнице“ и „Удруге“ и Суларих и Мандић и Чабраних и Ванцаши не само узидјела, него су у своје име и изјавила пристанак на тај назив језика и равноправност ћирилице и латинице. Вјероватно је, да би они при томе и остали, да се нијесу уплели трећи. Ми не можемо да знадемо, који су ти трећи, али ако је вјеровати „Sarajevoer Tagblatt“ у, који је иначе у стварима у хрватским клубовима добро информиран, тај трећи је Клуб Уједињених Муслимана. То „Sarajevoer Tagblatt“ отворено каже и чак као разлог наводи, што су господа из Муслиманског Клуба томе противна, да би услед ријешења језичног питања знатно опала опрека између Срба и Хрвата, те не би Муслимани из Клуба могли овим питањем трговати. Вјероватно је, да је било и овога утицаја, али несумњиво је и то, да су праваци из Хрватске такође утицали. Ми немамо због чега да се узнемирујемо. Клуб Срба посланика, увјерени смо, знаде шта може и шта хоће и он ће и од сад, као и до сад, умјети достјјно да чува интересе Српског Народа.

Једну ствар ипак морамо споменути. За тридесет и двије године влада је нама Србима непрестано чинила криво запостављајући ћирилицу латиници. Кад се из изјаве четворнице најугледнијих хрватских посланика, међу којима је био чак и Ванцаши, председник „Удруге“, који ни Срба не признаје у нашој домовини увјерила, да и они стоје на становишту равноправности ћирилице и латинице, влада је морала ову велику погрешку, коју је чинила према Србима у погледу употребљивања ћирилице, исправити и она је то донекле и учинила, кад је заповједила, да се „Сарајевском Листу“ наизмјенице примеће најприје сад ћирилица а сад латиница. Због тога изгледа не само безразложно него управо комична вика „Хрватског Дневника“ и понашање пакташа у буџетском одбору, који не могу овај поступак влади да одобре и траже, да се врати status quo ante. Унизу контрадикција, што су их пакташи пошљетили и ово се једна. А шта би тек они утицали, да се влада праведно поступи на ћирилицу метнула на прво мјесто барем за 32 године, колико је времена бривјерата латинице да је спомињемо, да би гредала ћирилица у нашој домовини као едренско писмо, да у опште буде на првом мјесту!

Питање је сада како ће се ријешити криза. Ми смо слободни и не бојимо се ништа. Ако пакташи мисле, да је потребно распустили Сабор и апеловати на народ ми немамо ништа противно. Нека се и то чело догоди, да већина чини немогућим рад у Сабору и ако тврди да је већина. Нама неће нашкодити а у нишу ствари које су у нас мамо свијет неће то бити ни прва ни подвједња.

И он се још смијао осјећајући се на тај свој окрски доживљај, ходајући полско према капази, чији су свијетљени прозори блијештали у покретима, он је нишао вучен од свога другга, а гуран од вјетра, немоћан да се одури тим довијем силама.

Ниска одаја била је пуна матроза, дима и ларме. Сви ти људи, наљепљени на столове, надивкивали су се и повали су. Домише су бицане по мермерној плочи, столице су гураше, чаше су звечале.

Јеремија и Матури еједоме у један ћошак, почеше партију домина, и чапца за чапцаом пизала се без броја, квасећи им врећа грла.

Матури је сваког часа наминавао газди, који је долетао, и ако је имао трбух као бурје, лице му је било преније од ватре а осмијак је развучено дебеле усне; Јеремија је гутао алкохол, тресући главом, смијао се бласасто и громовито, гледајући свога другга са задовољством.

Сви су се мало по мало разваљали. И сваки пут кад год би се врата отворила, вјетар би бјесно духио унутра, растјерујући густ дим из дула, жуљајући лампе које су висале о ланцу за таваницу, и њин пламен би се гасно: чуло је се потмудо шиптање валова, који су ударили о стијене, тамо доље на пристаништу.

При закључку листа добили смо извјештај, да је и ово питање ријешено. Влада је признала равноправност ћирилице с латиницом и о том је барон Бенко дао своју изјаву у име владе у самом сабору.

Тако је и ћирилица признато право једнакости с латиницом и ако јој давно шљедује прво мјесто.

„Српски Црногорски Савез“

— Црногорци у одбрану свога савеза —

Од стране многих Црногораца, који живе у Америци, умовљени смо да пренесемо из тамошњег српског листа „Српског Родољуба“ чланак који говори о Српско-Црногорском Савезу. Ми се тој молби радо одзивамо и доносимо тај чланак у цијели, не упуштајући се ни у какво разматрање.

Тај чланак гласи:

По свршетку шесте конвенције Српског Црногорског Савеза одржане у Цицагу прошлог јула мјесеца, појавиле су се у овој организацији неке трзавице које дају јасну слику српских прилика у Америци. Да не улазимо у испитивање унутрњињих прилика и неприлика саме те организације, односно да анализирамо рад појединих управитеља исте, ми ћемо да се задржимо само на импресије које један непристрасан човјек може имати кад свјесно и правилно проучи држање појединих фактора, чији интереси долазе у сукоб са опстанком ове до сада напредне организације. Ми особито имамо у памети држање чикашког „Уједињеног Српства“, држање Пушинињих листова, њујоршког „Србобрана“ и њитсбуршке „Слоге“ и, најзад, држање чикашког револуционарног „Ослобођења“.

Ми споменусмо „Уједињено Српство“ најпрво, не то што сматрамо да је тај лист од највишег дјетвовања на трзавице Српског Црногорског Савеза, него зато, што је тај лист до шесте конвенције био орган овога савеза, на врло чудно изгледа, да и по изгубљеном органству, даје на толики посао да поможе непријатељима Српског Црногорског Савеза да ову родољубиву српску организацију сруше, са оном истом шилу која је руководила и руководи акције противу Српског Православног Савеза Србобрана.

Што руководи „Уједињено Српство“ у том свом држању није од бог зна каква дубока значаја а још мање политичке важности, и оно је свакоме јасно. Али то држање је значајно по томе, што оно нехотице иде у рачун анти-српских акција других. Оно иде у корист других струја, које са енергијом и удешеним системом раде на утамањење свих родољубивих српских организација и установа у Америци.

И док „Уједињено Српство“ истиче се тако пред свијетом, Пушинињих листова, и они који су у талим додирима с њима, апсолутно ништа не и говарају о трзавицама Српског Црногорског Савеза! Неупућеном и несвесном то би могло дати импресију да су њујоршки усрећени у њедра ставили Српски Црногорски Савез, и да му само срећу и добро желе. Али да ли је то тако? Треба само прочитати бројеве њујоршког „Србобрана“ и њитсбуршке „Слоге“ од прошле године па до шесте конвенције Српског Црн. Савеза па видјети какви чланци су се писали о овој установи, како се брутално писало о њој, тек само да јој се

Јеремија, са раскопчаом блузом од плаве вуње, лично је на правог бекрију; поге бјеше опружио, кажу загурно, а домише је бјесвјесно бацао.

Бјеху остали сами са газдом, који сједи поред њих заинтересован вјетром.

— Већ си се накресао, Јеремија, рече му смјештећи се, а тек што си почео да се загријаваш од морског ваздуха!

Јеремија промузда:

— Што више тече у нутра, то је све сувише!

Бафедина погледа подруљиво Матурина и ушита:

— А твој брат, Матурине, гдје ли је сад?

— Не брини се, њеку је топло, одговори овај кивотећи се, и обоје поседаше поједносно Јеремију, који је ревносно ријеђао домине.

Кад бјеху довршили партију газда им рече: — Знате шта, другови, ја идем да спавам. Дају вам једну лампу и мало ланар ракије, огрјаћете и дувањ. ти Матурине кад одете закључај врата и подвуди кључ под капак као и прошле ноћи.

— Не брини, одговори Матури.

Газда им рече јаку поћ, и поче се стељући мети преко дрвених стала. Неколи-

ПОДЛИСТАК

ПИЈАНИЦА

— Guy de Maupassant —

Сјеверац је бјесно дувао, растурајући по небу огромне, тешке, црне облаке, који су, пролазећи, сивили на земљу ледену кишу.

Море је, шиптећи, тресло својим огромним валовима обалу, они су долазили лагано, један по један, високи као брегови, уздижући се до неба, одакле су прекали обалу, и постепено силазили, разбијајући се ужасним треском о стијене.

Олаја је бјеснела у малој долинци Шнора, шиптећи и урлајући екидала је црјепове са кровова, разбијала каице са прозора, обарала одаке, дувала је тако силно, да се могао само поред кућа, придржавајући се о андроне њин, а дјецу би већ одио вјетар, као јесење опало лишће и бацно би их у море, преко кућа и поља.

Рибари су своје барке привезали једно о другу далеко крај саме обале, бојали су се мора које је све чистило на пристаништу, а неколико матроза, лежећи потрошкне поемаграху пијемо, небесну и водену шијев.

Затим се мало по мало разваљаху, јер

и претак препријечи. Пушинова штељурка „Слога“, у сваком броју доносила је чланке у коме се дирала част управитеља Срп Црн. Савеза и нијекако поштено деловање истог савеза, али по шестој конвенцији све је то престало! Да, од једном је престала брутална и нечувена кампања Пушинових листова противу ове организације величне браће црногорске, али у исто време шта видимо од самог новопокретаног органа савеза? Видимо да се тај лист „Обилић“, претворно у неко судасце са писанем револуционарског „Ослобођења“, тог листа чини покретачи да дубље не улазимо, у неистинитом су додиру и дописивању са Њу-Јорком и Биоградом, у служби оних пријатеља Црне Горе, који безобразно и слабо интелегентно црногорску, која пада у мреже тих биоградских политичких спекуланата, претвара у агитаторе и одметнике своје домовине, убијајући их морално и материјално, кад би могли да буду стојер отаџбине и корисни чланови друштва и грађанства.

На што све ово води? Зар добру!? Не однеси. Српски Црногорски Савез данас се налази у истом положају у коме се налазио Српски Православни Савез Србобран пред киевландским састанком! Да је то тако показале будућност Црне Горе, ка се Српски Црногорски Савез куша сагрести и уламати, али ми не верујемо да ће се у томе успјети. Како су Србобранци могли сачувати своју величину српско-православну организацију, тако ће и честити чланови Српског Црногорског Савеза социјалски устати у одбрану своје организације, очистити је од сваког перада, и поставити својој организацији добре и стварне темеље.

Црногорац знаде боја бити,
И душмана под ного гзгзити!

Српство

Буџет Србије. Финансијски одбор Народне Скупштине свршио је проучавање буџета за 1912. годину и поднио Скупштини извештај о томе који је скупштина већ и усвојила. Одбор је у овим суммама утврдио главне групе буџетских прихода и расхода: укупни износ расхода је 129.990.930 26 динара а укупни износ прихода исто толико. По владином предлогу буџета износили су расходи 130.856.930 26 динара, а приходи 130.867.685 07 динара, то јест приходи су надмашивали расходе са 12 053 81 динара. Према томе финансијски одбор је предложио мање расходе, него што је влада предложила за 865 946 65 динара. Сравнијући са буџетом из 1911. године финансијски је одбор утврдио расходе за 9.909.177 75 динара више за 1912. годину. Ово повећање долази углавном уштеде нових закона, који за собом повлаче нове и веће расходе, а затим и стога, што су разни ванредни и редовни расходи сада распоређени по стручним буџетима, док су у 1911. години били предриђени само финансијским законом. Најзад повећање расхода било је и због повећања личних и материјалних расхода; као што су повишице чиновничке а знатно скупле цијене за разни материјал и намирнице. Највећи нов расход проузроковао је нов закон о државном рачуноводству. Он износи 949 822 80 динара. Затим долази редом: закон о јавним сувоземним путевни-

ма са 600.000 динара, закон о жезленичкој дирекцији са толико исто, закон о апажи са 240.000 динара, закон о судијама, закон о радњама, о набавци вагона итд. Целокупно повећање расхода уштеде нових закона износи 3.349.994 динара. Од ванредних расхода, који су унесени у стручне буџете највећи је расход на подизање дома Народне Скупштине. Он износи милион динара.

Нови српски владика у Будиму. Из Српјемских Карловаца јављају да се 24. ов. м. састао архијерејски синод српске православне патријаршије карловачке. Послије питања о дотацијама свештенству, синод је приступио избору кандидата, који ће бити предложени угарској влади као кандидати за столицу српског владике у Будиму. Највише изгледа за успјех имају архимандрити Видишки и Јанковић. Следиће синода ће трајати само неколико дана. Зато на те сједишце неће ни доћи краљев комесар из Пеште.

Српска општина добила спор. На српске културно-просвјетне фондове у Угарској Мађари су пошљедњих година силно јуришали да их отму и прирабе за своје циљеве. Тако је и српско, црквено општини у Земуну било оспорено 111 000 круна такозваног грчког школског фонда. Око тога је дуго вођен спор, док сад назад земаљска влада у Загребу није ријешила, да се тај фонд врати српској црквеној општини у Земуну за издржавање тамошњих српских школа. Али Томашићева влада није донијела ту праведну одлуку зато, што је тај новац српски, већ зато, што су кроз двије недеље избори и што се подбан Чаврак кандидовао у Земуну. Он се сад нада да ће сви земунски Срби гласати за њега, зато што им је дато оно што је њихово.

„Дневни Лист“ престао. Из Биограда јављају, да је „Дневни Лист“ престао да излази. Кажу, да је то привремено, да да би повећао формат, али је то празан изговор. Исто тако престао је и „Српска Ријеч“ у Сарајеву, али се за њу позитивно зна, да ће ускоро опет почети да излази.

Споменик Милицы Српкињи. На пролеће откриће се споменик познатој српској јунакињи Милицы Стојановић Српкињи. Споменик ће бити постављен код манастира Раванице у Врдинку, а ради га Јован Пешћ.

Жута књига о Мароку. Француска је одбацила са 342 противу 110 гласова учинио предлог да се публикује жута књига о мароканским преговорима између Њемачке и Француске. Влада је била противу предлога и ставила је питање о повјерљиву.

Кинеска револуција. У руском консулату у Ханкају преговарали су неки дан представници кинеске владе и револуционара о миру. Владинови су изјавили, да је на којки целокупност Кине, јер је династија одлучна, да замоли интервенцију страних власти. Јапан је спреман за новац прискочити династији с војском у помоћ. Револуционари су остали код тога, да династија мора одступити и изјавили, да су стране власти обећале неустралност. Вијећање је остало безуспјешно. Склопљено је примирје на 14 дана.

Највећа ученица. Највећа ученица била је једна девојчица у Њемачкој. Кад је дошла у школу било јој је 11 год. а висина је њена износила 2 метра.

ко минута још одјекивали су његови тешки врани. Затим се више ништа не чу.

Оба рабара продајаше игру, по неки пут би била више затрпела врата и они би подигли главу мислећи, да неко улази, затим би Магурин насуо нијанци чашу. Сат на вели извој оноћ. Ударци су одјекивали лагано и дуго у собној тишини.

Магурин устаде и рече:

— Треба ли ти Јеремија.

Рибар се тешко подиже, дође љуљајући се до врата, обарајући за собом столицу, док је његов друг посто посто лагано.

Кад закључа врата, Магурин му пружи руку, повеле добру ноћ и удаљи се у појрчини.

И.

Јеремија пође неволно корак напријед, склони се на земљу, устаде нијајући, паће на неки вид и подиже се. Затим опет пође. Сваки час кад би га вјетар ударио јаче у леђа, он би потражио неволно корак, затим би злетало губићи равнотежу и опет би продајаш пут неспурним бекријским корацима.

Ништа је инстинктивно својој кући као што дете тече у гњездо. Најзад напипа врата, и поче ударити тражећи браву.

— Мелина! Мелина! звао је жену да му помогне. Док се наклањао на врата да не падне, она попустише, и он се скљока у собу,

осјети да нешто тешко прескочи преко њега и побјеже у мрак.

Није смисао да се мрдне, претраваљен, плашио се њавола и вампира који су се крили у појрчини; лежало је тако дуго лежећи, не мрдајући.

Али кад видје да га нико не дира опоче да долази к себи.

Он сједи савијем полако. Затим почека још дуго, и најзад проговори:

— Мелина!

Жена му не одговори.

Изненада прелеге нека сумња у његовој замућеној памети, сумња неодређена, нејасна. Није се опет мрдао; сједио је тако непомирљиво у појрчини, хватао је његове неједнаке мисли, које је ракија растеривала.

Опет ушата:

— Ко је то био, Мелина? Кажу ко је, нећу ти ништа.

Опет је чекао. Нико му не одговори. Сад поче гласно да резонује.

— Баш сам пијан! Сигурно сам пијан! Ко ме то напипа тако? Јед, онај лала Магурин. Опно ме да не дођем ранаје кући. Пијан сам!

— Мелина, ко је то био, или ћу сад да те смрвам!

Пошто не доби никаквог одговора он про-
дужо лагано логиком пијаног човјека:

ске готово постигнут споразум између софиске и бечке владе. Сад, пак, из Софије јављају да су ти преговори тек у почетној фази. Један од бугарских министара изјавио је, да у Бечу у први мах у опште нијесу хтјели пристати на увоз стоке из Бугарске, али су најзад пристали на један континент, који није био баш најповољнији. У накнаду за то тражили су, да Бугарска снизи царину на увоз шећера од 27 дин. по 100 килограма на 15 динара. Међутим, Бугарска, која хоће да заштити своју шећерну индустрију, није хтјела ништа пристати на тај захтјев. Према свему томе, трговински уговор између Бугарске и Аустро-Угарске још је далеко од закључења и у споразуму око њега имају да се савладају још многе тешкоће.

Бугарска академија. Бугарско Књижевно Друштво проглашено је прошле године Академијом Наука. Како је, на тај начин, та установа добила веће обавезе и више задатке, то су бугарски академичари израдили један пројекат по коме би се регулисало правно питање ове институције. Једна делегација академика отишла је министру Бобчеву да га замоли да узме у своје руке то регулисање. Министар је пристао, и тако ће још у овом засједану Собрања бити под несен закон о Академији. По том закону Академија, до сад под покровитељством краљевим, постаје самостално правно лице и добијаће од државе годишњу помоћ од 50.000 динара. Тим новцем користиће се Академија, да по веома јефтину цијену издаје и растура своје књиге и свој орган. И бугарска сликарска школа ускоро ће бити подигнута на ступање велике школе и проглашена Сликарском Академијом.

Кратке вијести

Коњско месо за Беч. Огромну је сензацију учинило откриће једног вечерњег листа, који одлучно тврди, да је од артегинског меса, које се у Бечу продаје као говеђе, знатан дио коњског меса. Месо се доноси за тежено и чим сеначне, мора се одмах употребити, јер доноси поцрни. Зато се до сад није ни ухватила ова пријевара, већ се сматрало да одврати укусу тога меса долази од дуге војње и рђавог конзервисања.

Жута књига о Мароку. Француска је одбацила са 342 противу 110 гласова учинио предлог да се публикује жута књига о мароканским преговорима између Њемачке и Француске. Влада је била противу предлога и ставила је питање о повјерљиву.

Кинеска револуција. У руском консулату у Ханкају преговарали су неки дан представници кинеске владе и револуционара о миру. Владинови су изјавили, да је на којки целокупност Кине, јер је династија одлучна, да замоли интервенцију страних власти. Јапан је спреман за новац прискочити династији с војском у помоћ. Револуционари су остали код тога, да династија мора одступити и изјавили, да су стране власти обећале неустралност. Вијећање је остало безуспјешно. Склопљено је примирје на 14 дана.

Највећа ученица. Највећа ученица била је једна девојчица у Њемачкој. Кад је дошла у школу било јој је 11 год. а висина је њена износила 2 метра.

— Јест, он ме задржао, и свако вече да се не врати кући. Чекај животино! Полако се подиже на кољена. Нема јарост расла је у њему мијешајући се са алкохолом.

— Убићу те, Мелина, признај ко је био. Сад је стајао, дрхтао је од љутине, као да се ракија у њему запалила. Ноће, али удари о неку столицу, привржа се за њу, напипа кревет и осјети у њему топло жењиво тјело.

Јуд од гњева он дркпу:

— Дакле ту си. Њубре једно, а пећеш да ми одговориш.

И, подијајући столицу, чврстом руком лаћара, он зајмну њоге у мраку: страши прасак одјеку. Зачућен тјм самртничким криком он поче бјесно ударати. Ништа се више није мрдао. Столица је била слоњена, комади су летјели по соби: још једна нога бјеше му остала у руци, са њом је још ударао, брехући. Још једнако је викао:

— Хоћеш ли сад рећи ко је био?

Мелина није одговарала.

Кад освату дан, један комшија, видјећи отворена врата, уђе. Он снази нијапицу гдје хрче на земљи међу разбацијим комадима слоњене столице, а у кревету је лежала мртва жена, сва измрцварена и крвана.

Дневник

Позоришно вече код Нашљедника. Њихова Краљ. Височанства Нашљедник и Нашљедница дали су синоћ у Својем Двору позоришно вече за цијелу Краљевску Породицу и више отмјених званица. Позорница је врло лијепо удешена у салону дворском, а представљали су чланови Народног Позоришта. Представљана је комедија „Карлова тетка“, која је изведена на опште задовољство, те је члановима на извођењу комада честитано. Вече је протекло у пријатноме расположењу готово до поноћи.

Оставка владе. На данашњој сједници Н. Скупштине, првом редовном састанку, када су сједнице Н. Скупштине отворене указом, председник Министарског Савјета г. д-р Л. Томановић прочитао је оставку владе, коју је била поднијела поводом избора председништва Н. Скупштине, а по том и својеручно писмо Њ. В. Краља Господара, којим владу извјештава, да не прима њену оставку, пошто се новоизабрани председник изјаснио да његов избор није уперен противу владе и да је Н. Скупштина најпријатељскије расположена према влади, ради чега је позива да продужи свој родољубиви рад. Скупштина је ово саопштење пропратила одобравањем.

† **Никола Христић.** Из Биограда јављају, да је познати српски државник Никола Христић умро у дубокој старости. Покојник је за вријеме владе пок. краља Милана као министар играо врло видну улогу и био је познат као строг, неумитан и одлучан човјек. Исповиједао је конзервативна начела. Пријестолу је био необично одан и у служби тој није ни од чега презао. Лака му земља!

Путници из Црне Горе. Владин повјереник за главни град Сарајево саопштава, да је земаљска влада за Босну и Херцеговину наредила петодневни надзор свијех путника из Црне Горе, гдје се појавила колера. С тога се позивају, вели се даље, сви хотелијери и ханџије, као и приватне особе, код којих осједне који путник из Црне Горе, да то ради љекарског надзора одмах пријаве владином повјеренику.

Кад та наредба није издана када је требало, излишно је сада, пошто је свака опасност од колере у Црној Гори давно прошла.

Наредба о псима. Судећи по свему, наредба о псима потпуно је предана забораву. Што су на њу заборавили сопственици паса још је и разумљиво, пошто им то у рачун иде, али не можемо разумјети зашто се општина не стара да своје наредбе извршује. Речено је, да се пси без разлике не смију пуштати на улици, па зашто се то не држи, а не да се пси по вас дужи дан вијају по пријестоничким улицама и то на најживљим мјестима! Зато с правом очекујемо, да ће општина преко својих органа учинити све, да својим наредбама прибави дужно поштовање.

Није било поште. Синоћ није дошла пошта из иностранства, која нам долази преко Котора, јер јуче брод угарско-хрватског друштва због рђавог времена није долазио у Котор.

Субабоман листова. Управа Цетињске Читаонице издаје поједине листове у субабоман. Ко би желио да узме ма који лист, нека се писмено обрати Управи са назначеном сумом, коју би платио годишње за тај лист. Лист ће добити одмах, чим стигне нов број.

Вријеме. Пошљедњих дана јако је промјенљиво вријеме. Једног дана је чисто, ведро и сунчано, а другог дана је већ тмуро, кишевито и са тешком маглом. Такав смо дан и јуче имали готово до поноћи, али се јутрос изведрило и данас имамо лијеп, сунчан дан. Студен је знатна.

Н. Скупштина

II. претходни састанак

Цетиње, 28. новембра.

Састанак је отворен нешто после осам сати прије подне. За председничким столом Јанко Милић, председник верификационог одбора. За министарским столом неколико министара, а у току рада долазе и сви остали Секретари су: Саво Драговић и Раде Радовић.

Привремени председник наређује прозивку посланика и пошто је утврђено да је довољан број посланика прелази се на дневни ред: извјештај верификационог одбора о посланичким мандатима. Извјештај је Раде Радовић.

Посланичка пуномоћја

Кад је извјештај прочитао први дио посланичких пуномоћја, Саво Вулетих тражи да се прочита прво цио извјештај, па тек онда да се у појединостима о њему расправља. Јован Пламенац је томе противан и усваја гледиште председништва, да се одмах о извјештају расправља, позивајући се и на праксу у Србији и Француској, одакле је и пословник наш прекопиран. С. Вулетих опет устаје у одбрану свога гледишта, али га Ј. Пламенац упозорава на чл. 7. пошљедња алинеја скупштинског пословника. Др. Л. Томановић говори у прилог заведене праксе и тражи да се излишна дебата око тога не води, него да се пређе на гласање.

Прелази се на гласање и Скупштина усваја први дио извјештаја, којим верификациони одбор *оснажава избор посланика у варошима.*

У другом дијелу извјештаја оснажују се избори у капетанијама: љуботинско-грађанској, пјешивачкој, павковићској, ниперској, мартинићско-брајићској, љешкопољској, подгоричкој, опуго-рудинској, жуљској, луковској, усочкој, загарадској, горњо-морачкој, колашинској, шестано-селачкој, мркојевићској, горњо-црмничкој, барској, доњо-црмничкој, противу којих нема жалба.

С. Вулетих тражи специјалну дебату о изборима у капетанијама: горњо-морачкој, љешанској, мартинићско-брајићској и луковској. Тражи да га 20 посланика помогну, али како га не помажу 20 посланика, то његов предлог пропада.

Скупштина и другу тачку извјештаја прима.

У трећем дијелу извјештаја налазе се избори, који треба накнадно да се испитају. У капетанији пољској, где је изабран Благо Анђелић, тражи се да се утврди број година изабраном посланику, пошто тужба постоји да нема 30 година. Благо Анђелић тврди да је прешао 30 година и подноси доказе за то, а С. Вулетих налази да је довољна крштеница. Извјештај је уредан. Око тога се води дебата и приступна се гласању. Са 38 противу 25 гласа оснажен је овај избор. — У капетанији доњо-зетској, где је изабран С. Вулетих, постоји жалба, да је вођена незаконита агитација, да се пријетило, подмињивало, да су многи сирјечавани од гласања, да је неуредан бирачки списак т. д. и верификациони одбор предлаже да се одреди скупштинска анкета. С. Вулетих говори у одбрану своју и брани извршене изборе, док Р. Радовић устаје у одбрану верификационог одбора, те настаје међу њима објашњење и води се дебата, у којој узимају учешћа и Д. Вукотић, Бл. Анђелић, Ђ. Вучинић, и Ј. Пламенац, који поново упозорава председништво да се скупштина огријешила о чл. 7 пословника. Приступа се гласању и усваја се предлог одбора, да се у капетанију стаску одреди анкета да испита право стаску ствари. У капетанији — липовској, где је изабран Ј. Тошковић, билс је неправилности и одбор тражи да се одреди анкета. Ј. Тошковић устаје у одбрану своју, али скупштина одлучује, да се одреди анкета. — У капетанији лијево-рјечкој изабран је Милета Гаранчић, противу кога постоји тужба да не плаћа довољно порезе и да је презадужен. Ту се води дебата. Говоре: М. Гаранчић, Р. Радовић, Др. Л. Томановић, С. Вулетих, и Л. Гојнић, сви изузев извјештајца, у прилог избора, када Ј. Пламенац устаје с предлогом, да се оснажење овог мандата одложи док се не добију тачни

податоци о тврђењу Гаранчића да плаћа довољно порезе. С тим се слаже и Д. Вукотић. Приступа се гласању и са 52 противу 22 оснажен је овај избор. — У капетанијама братоножићској и љешанској избори су недовршени и ни један кандидат није добио мандат. Зато одбор предлаже да се оба ова избора накнадно изврше. Око тога се води дебата, у којој учествују: С. Вулетих, Р. Радовић, Ј. Пламенац, Ј. Тошковић, М. Ђукановић. Том приликом Ј. Пламенац предлаже да се одреди анкета, да ове изборе испита, али се извјештајца томе противи. Скупштина усваја предлог одбора, да се избори изврше накнадно.

По извјештају верификационог одбора 36 мандата су оснажена, 3 да се испитају, 1 поништи и 2 да се изврше наново, а усвојено је: 58 мандата су оснажена, 2 да се испитају и 2 да се изврше накнадно.

Полагање заклетве

Пошто је претресен извјештај о посланичким мандатима посланици полагају заклетву. Заклетву врши свештеник Вујошевић, народни посланик.

По извршењу заклетви председник хоће да одреди одмор, али како је подне прошло, посланици траже да се настави рад.

Приступа се избору председништва и часништва.

Гласање је тајно.

Избор председништва

Посланици на нарочито спремношћу листићима испишу имена кандидата, савијају листиће и кад се ко прозова оставља у нарочито одређене кутије.

Кад је гласање завршено, изабрани контролор Андрија Јовићевић чита листу на глас, а секретари бележе резултат.

На крају председник објављује резултат гласања. Гласало је: за председника 33 за Ј. Пламенца, 30 за Л. Гојнића; за потпредседнике: поп Шћена Мартиновића 30, Д. Вукотића 28, З. Вуковића 4 и Ј. Милића 1; за секретаре: С. Драговића 32, Алексу Чукића 31, Р. Радовића 30, и т. д. Према томе председник констатује, да су изабрани: за председника Јован Пламенац, за потпредседника Шћено Мартиновић, и за секретаре Саво Драговић и Алекса Чукић.

Председник позива изабране да заузму своја мјеста, када се изабрани председник Ј. Пламенац захваљује на избору и израженом повјерењу, увјеравајући посланике, да ће се трудити да њихова повјерења оправда.

Сједница је закључена послје једног сата по подне.

Разне вијести

Бизмаркова коса. Један њемачки берберин дао је оглас у листовима, да за обожаваоце старог канцелара у земљи и иностранству, има праву Бизмаркову косу коју продаје уз уметнички изражене бисте канцеларове. Да су те локне праве Бизмаркове, служи за доказ увјерење фризера Рерига из Бергдорфа и дугогодишњег собара канцеларовог, Пинова, које је потврђено званичним печатом и које је и судском пресудом оглашено за важеће. Свакој статуи биће приложено и нарочито увјерење, потврђено од власти, које ће служити за вјечита времена као доказ, да је локна, која се налази у једном удубљењу у бисти, права Бизмаркова. Бронзане бисте се израђују у двије величине и стају са локнама по 250 и 425 марака комад. Како је овај берберин од неколико длака на Бизмарковој глави направио велику количину локни, заиста је занимљиво да се зна.

Порјекло домаћих паса. У научном се свијету много дискутовало о порјеклу домаћег пса. Многи се и данас питају, да ли он долази од неке засебне дивље врсте, или од вукова и шакала. Један белгиски природњак, који се дуго бавио овим питањем, налази да је разлика између пса, вука и шакала толика, да о њиховој сродности не може бити ријечи. Међу тиме, мали индиски курјак једина је животиња, од које домаћи пас може водити порјекло. Они су одомаћени прво у Азији, па су доцније пренијети у Европу.

Поштен судија. „Викли Телеграф“ је публикувао једну интересантну анегдоту из мемоара једног старог јуристе, коју ми доносимо. Један млад адвокат био је одређен, да брани једну индивидуу, која је била оптужена за убиство. Адвокату је била стављена на расположење велика сума новаца, и он је најпошље успио да придобије једног од поротника, да се не изјави, да је случај био „убиство“, што би оптуженом извјесно донијело смртну казну, већ „убиство без предумишљаја“, што повлачи само казну од пет година робије. Добри поротник, који је био Шкот и према томе тврдоглав, дао је своју ри-

јеч. Познато је, да енглески закон тражи потпуно сагласност свију поротника за смртну казну. Претрес је ишао као што је то већ ред. Најпошље се суд повукао да донесе пресуду. После три часа вијећања, поротници су се вратили у салу и њихов старјешина изјавио је, да има разлике у мишљењу. Према обичају председник суда их је опет послао у њихово одјељење, где су вијећали још три часа. Најпошље су се изнова вратили у судску салу и њихов старјешина објави, да се порота сагласила и да је њезино ријешење „убиство без предумишљаја“. Оптужени је осуђен на пет година робије. И млади адвокат дочека на изласку Шкота и узбуђено му стисне руку. — „Ја сам вјеровао у вашу енергију, али ни слутио нијесам, да ће те предобити за ваше мишљење и осталу једнаесторину.“ Скот му одговори добродушно: — „Ах, драги господине, то је било врло тешко. Замислите само, те будале хтеле су да га сасвијем ослободе.“

Женски апетит. Један научни часопис у Њу-Јорку публикувао је једну статистику о женском апетиту. Једна нормална жена, која је доживљела 70. годину и која је имала довољно средства за живот, потрошила је у току свога живота: 30 волова, 100 крава, 200 овнова, 50 свиња, 30 000 острга, 24.000 јаја, 4500 килограма хљеба. Толика количина острга показује, да дотична дама треба да има потезу кесу. У осталом ова се статистика и односи само на богате Американке.

Милијунарке у Њујорку. Богати људи су често врло неуредни и спори у својим плаћањима: то најбоље доказује факт, да је једна њујоршка банка основала нарочито одјељење за регулисавање рачуна милијунарских жена. Да би учинила крај многобројним жалбама њујоршког друштва на неуредност милијунарских жена, тамошња „Фирд Ерни Бенк“ пронашла је ново средство за услуживање својих муштерија. Све клиенткиње овог предузећа добиле су ових дана по један циркулар, у коме је стајало: „Ако вам друштвене обавезе не остављају времена, да на крају сваког мјесеца потпишете чекове ради регулисавања ваших рачуна са лиферантима, ми смо спремно да узмемо на себе ту дужност. Потребно је само да нам се пошаљу рачуни, остало је наша брига“. Све доларске крајнице примиле су са радошћу предлог ове банке. Оне су се осјећале као да им је само велики терет са душе, јер је потписивање чекова „страшно досадно“. Тако су и њујоршке милијунарке ослобођене и код пошљедње бригае: исплаћивања рачуна.

Жена као испитивач Конга. Једна Енглескиња, госпођица Маргарета Роби, предузела је прошле године сама у пратњи урођеника једну експедицију у централни Конго. О томе свом путу издала је и једну књигу. На своме путу имала је много препона, али је срећно ипак завршила своју експедицију. Свуда је срјетала велико изненађење од стране урођеника. Нарочито је изазвала сензацију код женског свијета, који ју је бурно поздрављао и обдаривао поклонима. Значајнији је момент био, кад је убила својом руком једног слона. После много гладовања, и грозница, она је постигла свој циљ — отишла је у Конго и вратила се награј у Енглеску.

Биљежник

— У Алжиру бјесни страховита куга. Француске санитарне власти предузеле су ради тога најстрожије мјере предострожности.

— Из Цариграда је стигао глас, да је шенк-ул-ислам црквени мухамедански поглавар, дао оставку.

— У турском министарству финансија украдено је преко чегири милијона круна.

— Из Пекина јављају, да је влада на свима државним зградама извјешала заставу са аждајом у име прокламовања устава.

— Бечки кредитни завод намјерава да оснује у Сарајеву или своју филијалу или самосталну аустријску банку.

— У бугарском мјесту Ловечу откривено је друштво, које је фалсификовало докторске дипломе хајделбершког универзитета. Тврди се, да су многи већ користили тим „дипломама“.

Занимљивости

Примјери дубоке старости. У Русији, у селу Николајејску старац Казин имао је 190 година и 35 дјеце и од њих 120 унучади, 86 праунучади, 23 праунука и 20 праунучета. Код Одесе, у селу Петров-

цу, живио је Јаков Цигелев 147 год; његов син имао је 115, унук 85 а праунук 40 година.

Рогат човек! У Америци се налази неки Црнац — Индијанац виши од 2 м. Има дугу црвену браду, коју немају други Индијанци. Има он и два рога по 5 см. дуга, а по саставу су као и једенски рогови.

Човјек од 14 година. У Хамбургу родила је нека жена дијете, — десето по реду — које се необично брзо развило. После годину дана промијенило је и глас. У другој години имало је и браду, коју је у 4 години бријало. И душевно је било развијено у 6 год. У 14 години оно је јело, пило, пушило и све осјећало што и човјек у 30 години. Љекари су га прогласили за пунолетна.

ОГЛАС

Сви ниже изложени Закони, Стеногр. Биљешке Црногорске Народне Скупштине за Краљевину Црну Гору и Албуми, Јубиларна издања са назначеним цијенама могу се добити на Цетњу у књижарама: Мартиновића и Иваншевића и А. Рајвајана; у Подгорици у књижарама: Коста К. Станића и Рундо и Загора; у Никшићу у књижарама: Симата Гарчевића и Ш. Лаковића; у Колашину: у књижари: Кујачића и Тошковића.

Број	Назив закона	Цијена
1.	Устав за Кр. Црну Гору	1—
2.	Закон о начелу, упуства и др. за осн. школе	2—
3.	Закон о нар. школама	50—
4.	Закон о судском поступку у грађанским парницама	1—
5.	Закон о штампи	50—
6.	Кривични Закон	2—
7.	Закон о изборима народних посланика	30—
8.	Закон о уређењу Држ. Савјета	30—
9.	Закон о пословном реду у Држ. Савјету	30—
10.	Закон о Министарској одговорности	30—
11.	Закон о Експропријацији	30—
12.	Закон о уређењу привредног Савјета	20—
13.	Закон о привременом пословном реду у Народној Скупштини	40—
14.	Закон о јавнијем зборовима и удружењима	20—
15.	Закон о држ. буџету	30—
16.	Закон о парохијском свештенству	50—
17.	Закон о јавним правозаступницима	50—
18.	Трговачки Законик	80—
19.	Закон о порезу на алкохолна пића и таксирању судских пресуда	20—
20.	Закон о поступку судском у кривичним дјелима	1:50—
21.	Закон о подјели, насељењу и уживању Бривске Горе	30—
22.	Закон о изменама и допунама у закону о изборима народних посланика	30—
23.	Закон о административној подјели Црне Горе	30—
24.	Закон о Устројству судова у Кр. Црној Гори	30—
25.	Закон о изменама у Кривичном Законнику	20—
26.	Закон о изменама и допунама у закону о порезу на принос од капитала и рада од 15. нов. 1905. год.	30—
27.	Закон о Лову	30—
28.	Закон о држав. новцу	30—
29.	Закон о повластицама	50—
30.	Закон о рудама	80—
31.	Закон о изменама и допунама о јавним правозаступницима	40—

Стеногр. Биљешке Цр. Нар. Скупштине:

Свеска за годину 1906.	перп.	4—
" " " 1907.	"	4—
" " " 1908.	"	2—
" " " 1909.	"	2—
" " " 1910.	"	4—
" " " 1911. (ванредан сазив)	"	0:50—

Албуми

— Јубиларна издања —	
Албум слике из Црне Горе од 1910 године	перп. 3—
Албум Владајуће Куће Петровић-Његош од 1910 год.	4—
Албум Владајуће Куће Петровић-Његош у луксузном издању	50—
Цетиње, 1911.	

Управа Држ. Штампарије

Двије модерно меблиране собе са електричним осветљењем, дају се под офиг. обратити се на Р. 17. бр. 38. 23 Књижару А. Рајвајан.